

Deyðin kemur — tá tíðin er farin

Orð og myndir:

Dagny Joensen

— *sigur Olevina Joensen í Nólsoy, mamma Ova Joensen, sála*

Umbering

Av ti at nakrir av teigunum í samrøðuni við Olevinu Joensen seinasta leygardag vórðu umbýttir, er torført hjá lesarunum at fáa rætta samanhang við. Vit fara ti at endurprenta samrøðuna alla sum hon er og biðja lesararnar halda okkum til goðar.

Bláststj.

Tá deyðin kemur, nyttar einki at renna aftaná. Tíðin er farin!

Soleiðis tekur Olevina Joensen í Nólsoy til og situr tigan di í køkshorninum, har vit hava sett okkum við einum heitum kaffinum aftaná døgurðan.

Strandfaraskip landsins hava just lagt ferðatænuna soleiðis til rættis, at tú kemur til Nólsoy um ta mundið, tá fólk hava sessast um døgurðabord.

Ferðin til Nólsoy líkast so nógv henni, sum varð gjord fyri nokrum árum síðani, tá Ove Joensen, sáli, just var komin heim aftur, eftir ferðina við Dianu Viktoriu á sinni.

Olevina Joensen er eins blíð og fyrirkomandi hesa ferð sum seinast, hóast nógv og syrgiligar hendingar eru farnar framvið í lívi hennara, hetta tíðarskeiðið.

Bjartskýgd - hóast alt

Kortini merktu tað ikki á henni. Hon tosar um synirnar, sum sjólvstátt á deyðavátni, hóast teir høvdu arbeitt á sjónum, frá teir fóru úr skúlanum - yngsti sonurin Vilj dýði bert 24 ára gamal í 1984 og elsti sonurin Ove, var 38 ára gamal, tá hann doyði í 1987. Sama árið doyði Vilhjólur Joensen, pápin, sum hevði verið sjúkurlívur í nærum 20 ár.

Jú, deyðin kemur tá tíðin er farin, sigur Olevina Joensen, turkar varisliga undir glareygunum við fyrirkleðisnippinum og brosar stillisliga.

Hóast sorgartilburður hava verið í ríkiligum máti og familjan hevur mist so nógv, so kennist tað ikki sum sorgin hevur fingið fastatúr í heiminum. Nógv fólk eru inni og Olevina Joensen situr ikki einsamall og kúrir. Hon fæst við tað, sum hon altíð hevur gjørt. Tvey børn búgva heima og eitt onnum barn. Er arbeiddi á flakavirkinum, koma onnur

børn at fáa sær ein døgurðabita og onnum barni somuleiðis. Lívið skal halda fram, og tað er einki ivamál, at ljósa sinnalagið hjá Olevinu Joensen er ein gáva, sum hon so ríkiliga hevur havt fyrir neyðini, hóast hon eins og øll onnur, ikki visti á ungum árum, hvat lívið fór at bjóða henni.

Olevina Joensen: - Vit hava altíð verið nógv fólk í húsi. Vit fingi seks børn og hóast húsin ikki vóru stór - bert køkur, stova og tey komur, so buði eisini ein gomul kona í bygdini hjá okkum.

Sá ongan feil í Ova

- Lena var gomul genta og systkinabarn abba mín. Hon gekk altíð inn á gólv hjá mær, og tá hon var farin um tey 80 árin, spurdi hon um hon ikki kundi sleppa at sova hjá okkum, tí hús hennara vóru so vánalig og tað lak so illa, tað illverður og regn var. Lena var so góð við børnini og sá ongan skeivleika við teimum. Gjordu tey okkurt skeivt, var hon viss í, at tað vóru hini børnini sum høvdu skyldina. Serliga Ova var hon góð við - og hann við hana somuleiðis.

Í 1948 giftust Vilhjólur og Olevina Joensen og tey høvdu fingið trý børn tá gamla Lena flutti inn í 1956. So gingu árin og barnaflokkurin vaks.

- Eg var 44 ára gomul, tá eg varð við barn seinastu ferð. Um sama mundið eg varð sett at eiga, skuldi ein dóttur fermast, og eg royndi at baka køkur og maigera til ferðingardagin í goðari tíð. Hóast eg var so gomul, so kendi eg meg byrgan og hugsaði als ikki um tað. Tað mundi fara at ganga. Trupulleikin var bert, at eg nýddist til Havnar at eiga og nú var gamla Lena farin um tey 90 árin og kundi ikki vera heima hjá okkum, meðan eg var búrtur.

- Hetta var um heystið og eg skuldi eiga í oktober mánaða. Gamla Lena fór til Havnar á

umlettingarheim um hálvan september. Bert triggjar dagar seinni fekk Lena hjartaliburð og doyði. Tá var Ove til skips og eg ringdi til hansara at siga frá gomlu Lenu og hann var ikki blíður. Snarsintur, sum hann var, helt hann fyrir, at tey høvdu dripið Lenu í Havn, tað var vilt!

- Soleiðis fekk Ove luft fyrir sín sorg. Hann var so ómetliga goður við hana.

Axel Tórgarð jarðaði gomlu Lenu og kom inn á gólv hjá okkum aftaná.

Ikki stundir at liggja í barsilsong

- Eg fór til Havnar og átti 5. oktober og alt gekst væl. Longu 9. oktober fór eg aftur til Nólsoy, tí dótturin skuldi fermast 10. oktober. Systir og vinkonur hjálpu mær væl henda dagin og eg hevði bakað køkur o.a. frammanundan og koyrt í frystaran, so tað var ikki so strævið. Vit fingi ein hugnaligan dag. Henda dagin vitjaði

Axel Tórgarð aftur og hann hugdi so lógan at mær. Hann helt ivaleyst at eg var nógv broytt frá seinast hann vitjaði fyrir stuttari tíð síðan. Eg brosaði bara til hansara og bað hann fara inn í stovuna, at sig-gja úrslitið!

Tosið fellur aftur á Ova, sum var reittur mammudrongur, og uppá fyrispurning um, hvat hon hugsaði, tá hann setti sær fyrir at rógva til Danmarkar, sigur hon:

- Tað var so lútið eg kundi siga. Hevði Ove sett sær nakað fyrir, visti eg at tað var ógjørligt at seta seg imóti honum. Pápin var ikki blíður og eg hevði úr at gera við at meгла millum teir báðar.

Eg minnst at tá einaferð se-gði mær, at tá ikki roknaði við at siggja Ova aftur, tá hann fór avstað fyrstu ferðin?

- Nei, tá var hann ikki so væl útgjörður sum seinastu ferðina, og eg royndist at viðganga at eg ikki blundaði um natur-nar, tá hann røði á opnum havi.

Seinastu ferðina var eg ikki bangin, tí tað høvdu vit samband við hann um telefon. Vit vistu nærur hvønn dag, hvar hann var, hvussu stóð til o.s.fr.

- Tá tey í bygdini fóru at tosa um at fara til Danmarkar at ta-

ka móti Ova, hugsaði eg als ikki um at fara við. Tey báðu meg koma, men eg alfráði meg, tí maðurin var so sjúkurlívur, at eg ikki kundi fara frá honum.

Fekk goð vinarsambond

Eitt systkinabarn ringdi úr Havn og bað meg fara. So skuldi hon fáa mannin á umlettingarheim, men eg tordi ikki at nevna tað fyrir honum.

Systkinabarnið visti tað. Hon kom út at vitja, og tosaði við mannin, og at enda góðtók hann at eg skuldi fara. Sjálv kendi eg meg ikki væl, men eg vildi so fegin taka móti Ova, tá hann kom til Danmarkar.

- Tað var ein stór uppliving, sum eg ongandið gleymi. Eg havi nógvar vinir í Danmark, sum eg enn havi samband við, sigur Olevina Joensen.

Olevina Joensen fer eftir brævi, sum hon just hevur fingið frá dana, sum selgi við Skúlaskipinum saman við Ova. Brævið er sent Náttúrgripasavni-num í Havn og síðani sent við-ari til Olevinu. Eitt vakurt bræv við mynd av Ova umbo-rð á skúlaskipinum, sum er tiki-n í 1970. Annar lutur Olevi-na Joensen tekur fram er va-kur gáva, sum Ove keypti og ætlaði at senda einum vinman-ni í Danmark, men sum on-gandið varð send. Olevina hevur ikki fingið upp í lag at senda gávuna, men hevur nú sett sær fyrir at gera tað.

Geri tað er seti mær fyrir

Er tað ikki tungt hjá tær alla tíðina at verða mint á Ova. Øll tiltøkini sum verða gjord, bókaútgáva og tað at almen-ningurin skrivur og hetta, Fært ta fríð at sodna sorgina?

- Eg havi ikki altíð verið við til tey mongu tiltøkini, sum hava verið í samband við stuðulsarbeiðið til frama fyrir svimjihjöllina. Eg fari til tað, sum eg seti mær fyrir, sigur Olevina Joensen og vil ikki tosa meira um hetta. Hini hús-fólkini eru ikki samd, onkur heldur at tað er sum at ríva sá-ríni upp eftir hvørja ferð, onnur vilja als ikki fara til slík tiltøk. Hetta er trupult hjá teimum at tosa um.

Olevina Joensen: - Eg havi sagt teimum, at nú vóni eg at svimjihjølurin kemur um ikki ov langa tíð. Eg haldi at tíðin er komin at avgreiða hesi mál.

Olevina Joensen byrjar aftur at tosa um Ova og seinastu tíðina hann livdi:

Ove var stressaður

- Ove var stressaður aftaná ferðina til Danmarkar og eg tosaði við hann um at fara út at

ferðast og binda fríð eina tíð. Ætlanin var at hann skuldi vitja vinir í USA, men hann fekk tað ikki upp í lag.

Ove hevði allar dagar ringar svøvgávur, og seinastu tíðina var eisini illa státt í so máta. Hann fekk ikki fríð og eydna-dist tað honum at fáa ein blund, so ringdi telefonin ella onkur kom at vitja.

- Eg haldi at hann átti at bundið fullkomiliga fríð, um hann skuldi komið fyrir seg aftur.

Seinastu tíðina buði hann inni í Eysturoynni. Ein dagin kom eitt bræv frá Ríkishospitali-num. Eg havi ongandið latið brøvini hjá børnunum upp, og hevdur ikki hesaferð. Eg ringdi til Ova um fimm tíðina seinna-partin. Hann bað meg lata brævið upp og hetta snúi seg um úrslitið av kannningunum teir høvdu gjørt av Ova, tá hann kom til Danmarkar eftir ferðian við Dianu Viktoriu. Samstundis bað eg Ova koma til Nólsoy við Dianu Vikto-riu. Báturin lá ikki væl har inni, og eg helt at hann lá tryggari her.

- Skundigur sum hann var, se-gði hann, at hann kom beinan-vegin. Eg helt at tað kundi bi-ða til næsta dag, tí nú var líðið út á dagin og skjótt myrkt eisi-ni. Hann bað meg fáa beiggjan at koma móti sær og burtur var hann, áðrenn hálvtalað orð.

Beiggin var farin í handlin eitt øðrindi, og eg fór aftaná honum, tí eg kendi á mær, at okkurt fór at henda. Beiggin hevði verið í handlinum, men var farin hiðani. Eg leitaði alla staðni í bygdini, men eg fann hann ikki. Tá eg kom aftur til hús, hevði Ove ringt aftur og systirin hevði biðið hann biða til eg kom aftur, so vit við vis-su kundu siga, um beiggin kom imóti honum.

- Nei, tá hevði hann sagt, at nú fór hann í bátn. Seinni kom beiggin heim, og hann fór be-

nanvegin at finna onkran, sum kundi lána honum bát. Tað tók sína tíð, men hann fór avstað og fekk onkran við sær. Veðrið var gott, men ógvuliga kalt, nú komið var út í november má-naða.

Beiggin sildi allan Skálafjørð-in, men fann ikki hvørki bát ella mann. Vit hildu, at Ove kanska hevði drigið bátn upp onkustaðni, ella var farin at vitja í aðrari bygd, men so var ikki. Dagin eftir funnu teir bátn mannleysan, og eg visti tá við mær sjálvari, at vanlukkan var hend, sigur Olevina Joensen stillisliga.

Noyðist at goðtaka

- Jú, deyðin kemur tá tíðin er farin, haldi eg. Hvi skuldi eg ikki finna beiggan, hóast hann var í bygdini? Hvi skuldi tað ikki eydnast honum at fara imóti Ova? Veðrið var gott og Ove hevði megnat at røð heilt til Danmarkar. Hvi skuldi alt koma soleiðis upp í røkur, uttan at vit kundu forða tí?

Seinni visti tað seg at beiggin hevði hitt nakrar vinir á veg-num og at teir vóru farnir at spæla bob - nakað sum hann annars als ikk heði ætlað sær. Beiggin skuldi bara fara eitt øðrindi til handils og koma aftur beinanvegin.

So kann ein hugsa aftaná, at hevði tað bert verið soleiðis ella soleiðis, men tað nyttar als einki kortini

- Eg hugsi mangan um Vilj, Ova og pápan. Maður mín var ógvuliga sjúkurlívur og orkaði ikki at liva fyrir pinu. Hann vildi bara sleppa úr hesi verð mong tey seinastu árin, men hann slapp ikki!

- Hinegin, so misti eg yngsta og elsta sonin í bestu árum.

- Soleiðis er tað bara, sigur Olevina Joensen. Tú goðtekur, at tú nýðist at liva við tí - hvønn dag.

